

بیماری کم کاری تیروئید نوزادان چیست؟

بیماری کم کاری تیروئید نوزادان چیست؟

به کمبود هورمون تیروکسین در بدن نوزاد، به هر علتی، "بیماری کم کاری تیروئید نوزادان" میگویند

این بیماری در بدو تولد معمولاً علامت مشخصی ندارد و بهترین روش شناسایی بیماران انجام غربالگری نوزادان است. اهمیت این بیماری در این است که اگر بیماری تشخیص داده نشود یا درمان دیر شروع شود و یا کنترل بیماری مناسب نباشد، بیمار به عقب ماندگی ذهنی دچار میشود.

آیا بیماری کمکاری تیروئید نوزادان انواع مختلف دارد؟

بله. بیماری کم کاری تیروئید نوزادان می تواند به صورت دائمی و گذرا باشد. در نوع گذرا بیمار تا مدتی (این مدت میتواند از حدود ۲ هفته تا ۸ سال طول بکشد) نیاز به درمان داشته باشد و بعد از آن با شروع به کار تیروئید و تولید مقدار کافی هورمون درمان قطع شده و دیگر نیاز به مصرف قرص لووتیروکسین نباشد. در نوع دائمی بیمار تا پایان عمر نیاز به مصرف قرص لووتیروکسین دارد و نباید دارو را قطع نماید. البته دوز دارو ممکن است، بر اساس نیاز بیمار و آزمایش های هورمونی وی، کم و زیاد شود، اما قطع کامل نخواهد شد.

علت و یا علتهای بوجود آورنده بیماری کم کاری تیروئید

نوزادان چیست؟

بروز بیماری کم کاری تیروئید نوزادان علتهای زیادی دارد. کمبود ید از دواچهایی فامیلی ابتلا مادر به بیماریهایی مثل مشکلات تیروئید، دیابت، فشارخون بالا در دوران بارداری (پره اکلامپسی) افزایش ید در بدن:

- مصرف بعضی از داروهای حاوی ید مثل شربت های اکسپکتورانت

- مصرف بتادین (برای ضد عفونی کردن در زمان بارداری، زایمان، و یا ناف نوزاد)
- مصرف بعضی از داروها مثل دوپامین، کورتن، آرنالین (در نوزاد و مادر)، لیتیوم، آمیودارون و (در مادر)

علائم بیماری کم کاری تیروئید نوزادان کدامند؟

بیماران در بدو تولد معمولاً علامتی ندارند و بتدریج علایم و نشانه های بیماری بروز میکنند. این علایم و نشانه ها عبارتند از : نوزادان با وزن غیرطبیعی (نوزادان با وزن بیش از ۴۰۰۰ و یا کمتر از ۲۵۰۰ گرم) تولد بعد از هفته ۴۲ بارداری، فونتال خلفی بزرگ، اختلال در شیر خوردن (کم اشتها)، گیر کردن مکرر غذا در گلو، ضعف در مکیدن و (...)، اختلال تنفسی (آپنه، تنفس صدادر و گرفتگی بینی) ناشی از بزرگی زبان، اختلال تنفسی، خواب آلودگی، کم گریه کردن، کم تحرکی، یبوست شدید، شکم بزرگ، فتق نافی، کم بودن دمای بدن (درجه حرارت بدن اغلب کمتر از ۳۵ درجه است)، سردی و سیانوز انتهاها، ادم اندام تناسلی و نبض کند شایع هستند.

در مبتلایان معمولاً وزن و قد در حد نرمال است، اما ممکن است دور سر مختصری افزایش داشته باشد. این علایم در روزهای اول تولد بسیار کم و غیراختصاصی هستند. فقط ۵٪ نوزادان مبتلا به کم کاری تیروئید نوزادان در هفته اول بر اساس علایم بالینی قابل تشخیص هستند.

عوارض بیماری کم کاری تیروئید نوزادان کدامند؟

بیماری کم کاری تیروئید نوزادان بسیار جدی است. عدم تشخیص به هنگام بیماری و یا شروع دیر هنگام درمان عوارضی بسیار مهم و غیرقابل برگشت ایجاد میکند. این بیماری می تواند باعث عوارض مهمی هم چون عقب ماندگی ذهنی، کوتاهی قد و افت تحصیلی شود. در بعضی موارد، در این بیماران کم شنوایی نیز وجود دارد. به دلیل وجود ناشنیدن علایم مشخص بیماری در بدو تولد، غربالگری نوزادان در سنین ۳-۵ روز بعد از تولد اهمیت بسیار زیادی دارد و فقط

گروه مدیریت بیماریهای غیرواگیر

معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی

ودرمانی خراسان شمالی

آیا انجام آزمایشهای عملکرد تیروئید برای هر ویزیت پزشک ضروری است؟

بله، باید آزمایشهای هورمونی بر اساس بازه زمانی زیر از کودک بیمار به عمل آمده و سپس پزشک معالج وی را ویزیت میکند:

- ۲ تا ۴ هفته بعد از شروع درمان
- هر ۲ ماه در طول ۶ ماه اول زندگی
- هر ۳ ماه بین سنین ۶ تا ۳۶ ماهگی
- هر ۶-۳ ماه از ۳۶ ماهگی به بعد (در صورت دایمی بودن بیماری)
- انجام آزمایشهای هورمون (T4 و TSH) برای اطلاع از کافی بودن مقدار قرص لووتیروکسین لازم است و با توجه به نتایج آزمایشها، مقدار قرص لووتیروکسین مصرفی توسط پزشک تنظیم میشود.

مصرف قرص لووتیروکسین در نوزاد مبتال به کمکاری

تیروئید، تا چه وقت ادامه دارد؟

قرص لووتیروکسین فقط باید به دستور پزشک، کم، زیاد و یا قطع شود و نباید خودسرانه توسط والدین تغییر کند. معمولاً مصرف قرص لووتیروکسین باید تا ۳ سالگی کودک ادامه یابد. اما در مواردی ممکن است پزشک دارو را قطع کرده و پس از ۴ هفته آزمایش هورمونی را تکرار نماید. سپس با توجه به جواب آزمایش، تشخیص می دهد که آیا کودک نیاز به ادامه درمان ندارد و یا باید تا پایان عمر قرص لووتیروکسین مصرف کند.

خیر، وجود هیچگونه ارتباطی بین روش زندگی والدین با بروز بیماری کم کاری تیروئید در نوزادان ا بات نشده است.

چرا باید همه نوزادان در روز ۵-۳ تولد غربالگری شوند؟

نوزادان مبتلا به بیماری کم کاری تیروئید در اوایل تولد معمولاً بدون علامت هستند و امکان تشخیص بیماران در ۴ هفته اول تولد، با استفاده از علایم بالینی بسیار کم است. علایم بالینی بتدریج و تا حدود ۶ ماهگی شیرخوار بروز میکنند. در نتیجه بااستفاده از علایم بالینی(و بدون انجام غربالگری نوزادان) تشخیص بیماری دیرنگام انجام شده و کمبود هورمون تیروئید اثرات منفی خود را بر شیرخوار گذاشته و عقب ماندگی ذهنی اتفاق خواهد افتاد. از این رو، باید تمام نوزادان در روزهای ۵-۳ تولد غربالگری شوند تا اگر به این بیماری مبتلا هستند، با شروع درمان به موقع از عقب ماندگی ذهنی پیشگیری گردد.

آیا مثبت شدن آزمایش غربالگری (آزمایش نمونه خون پاشنه پا بر کاغذ فیلتر)، نشان دهنده ابتلای نوزاد به بیماری کم کاری تیروئید است؟

مثبت شدن آزمایش غربالگری (آزمایش نمونه خون پاشنه پا بر کاغذ فیلتر) نشان میدهد که ممکن است این نوزاد مبتلا به بیماری کم کاری تیروئید باشد. فقط با انجام آزمایش های تایید تشخیص (که با استفاده از خون وریدی انجام میشود) میتوان تشخیص قطعی داد. این آزمایش باید به طور سریع انجام شود و بسیار مهم و ضروری است.

آیا قرص لووتیروکسین با داروهای دیگر تداخل دارد؟

بله، قرص لووتیروکسین نباید همزمان با قطره آهن، داروهای حاوی کلسیم و مولتی ویتامین مصرف شود. باید بین مصرف این داروها و مصرف قرص لووتیروکسین حداقل ۴-۳ساعت فاصله باشد.

با غربالگری، می توان در زمان مناسب بیماری را تشخیص داده و با درمان به هنگام از بروز عوارض آن پیشگیری کرد.

آیا زردی طول کشیده در نوزادان با بیماری کم کاری تیروئید ارتباط دارد؟

بله. زردی طول کشیده در نوزادان میتواند با بیماری کم کاری تیروئید ارتباط داشته باشد. زردی فیزیولوژیک نوزادان به صورت زردرنگ بودن پوست در اثر از بین رفتن طبیعی گلبول های قرمز خون نوزادان و بالا رفتن بیلیروبین خون آنان بوجود می آید. در این موارد، زردی خفیف بوده و در کم تر از ۲ هفته بهبود می یابد و برای نوزادان بی ضرر است. اما اگر زردی متوسط و یا شدید شده و بیشتر از ۲ هفته طول بکشد باید به کمبود هورمون تیروکسین در اثر کم کاری تیروئید مشکوک شد. در صورت تشخیص زودرس بیماری و شروع درمان زردی از بین رفته و مشکلی ایجاد نمیشود.

برای جلوگیری از بروز عوارض بیماری کم کاری تیروئید در نوزادان چه باید کرد؟

بیماری کم کاری تیروئید در نوزادان یکی از شایعترین علل قابل پیشگیری عقب ماندگی ذهنی است و برای پیشگیری از بروز این عارضه مهم باید غربالگری نوزادان در روزهای ۳-۵ تولد برای همه نوزادان انجام شده، همه موارد مشکوک بیماری فراخوان گردیده، آزمایشهای تایید تشخیص در آزمایشگاههای منتخب انجام شده و در صورت تشخیص بیماری، درمان با قرص لووتیروکسین شروع شود. این فعالیتها باید بدون هدر دادن وقت انجام شوند. باید شروع درمان پیش از ۲۸ روزگی نوزاد باشد.

آیا بروز بیماری کم کاری تیروئید در نوزاد با روش زندگی والدین ارتباط دارد؟